

SOSYOBERK

1. Öğrenme Alanı Kitapçığı: Birlikte Yaşamak

Zaman İçinde Değişen Roller ve Gruplar

Kültürel Bağ ve Millî Değerlerimizin
Toplumsal Birliğe Etkisi

Toplumsal Sorunlar ve Çözüm Önerileri

6. Sınıf Sosyal Bilgiler

Yazarlar: Buse Ünlü Türkal - Berkay Türkal

ÖĞRENME ALANI 1: BİRLİKTE YAŞAMAK

1. Zaman İçinde Değişen Roller ve Gruplar
2. Kültürel Bağ ve Millî Değerlerimizin Toplumsal Birliğe Etkisi
3. Toplumsal Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Canberk Hoca ile Cevaplayın

Zaman İçinde Değişen Roller ve Gruplar

1. Gün içinde evde, okulda ve arkadaş çevrenizde farklı davranmanız gereken durumlar oluyor mu? Bir örnek yazınız.
2. Ailenizde sahip olduğunuz bir rol ile okulda sahip olduğunuz bir rolü yazınız.
3. Bir kişi hem öğrenci hem arkadaş hem de sporcu olabilir mi? Açıklayınız.
4. Gelecekte yapmak istediğiniz meslek, sizi hangi yeni gruplara dâhil edebilir?
5. Evlat, kardeş ve torun olmak için özel bir seçim yapar mıyız? Bu roller nasıl kazanılır?

Toyberk Hoca ile anımlar

Zaman İçinde Değişen Roller ve Gruplar

Grup: Ortak amaç, ilgi, görev veya değerler etrafında bir araya gelen bireylerin oluşturduğu topluluktur.

Rol: Bireyin içinde bulunduğu grupta üstlendiği görev ve sorumluluklardır.

Hak: Bireyin sahip olduğu yetki, imkân veya özgürlüklerdir.

Sorumluluk: Bireyin üstlendiği görevleri yerine getirmesidir.

Doğuştan Gelen Rol: Bireyin emeği olmaksızın, doğduğu andan itibaren sahip olduğu rollerdir.

Sonradan Kazanılan Rol: Bireyin istek, çalışma, başarı veya seçim sonucunda elde ettiği rollerdir.

Grup Değişimi: Bireyin yaşına, ilgilerine, eğitimine, sosyal çevresine veya mesleğine bağlı olarak içinde bulunduğu grupların değişmesidir.

Rol Değişimi: Bireyin zaman içinde yeni görevler üstlenerek farklı rollere sahip olmasıdır.

Aynı Anda Birden Fazla Rol: Bir bireyin farklı gruplarda aynı zamanda birden fazla göreve sahip olmasıdır.

Rolün Gereği: Bir rolün bireyden beklediği davranış, hak ve sorumlulukların bütünüdür.

Özberk Hoca ile örnekler

Zaman İçinde Değişen Roller ve Gruplar

Grup: Okul, aile, arkadaş çevresi, basketbol takımı ve müzik kulübü birer gruptur. Çünkü bu gruplarda bireyler ortak amaç veya görevler etrafında bir araya gelir.

Rol: Bir öğrencinin okulda öğrenci, sınıfta nöbetçi, basketbol takımında kaptan olması role örnektir. Her rol kişiye farklı görevler kazandırır.

Hak: Bir öğrencinin eğitim alma, düşüncesini ifade etme ve okul etkinliklerine katılma hakkı vardır.

Sorumluluk: Bir öğrencinin dersleri dikkatle dinlemesi, okul kurallarına uyması ve verilen görevleri zamanında yapması sorumluluklarına örnektir.

Doğuştan Gelen Rol: Bir kişi doğduğu anda evlat olur. Kardeşi varsa kardeş, büyükleri varsa torun rolüne de sahip olabilir.

Sonradan Kazanılan Rol: Sınıf başkanı olmak, takım kaptanı seçilmek, kulüp üyesi olmak veya solist olmak sonradan kazanılan rollere örnektir.

Grup Değişimi: Bir kişi çocukken aile ve okul grubunda yer alırken ilerleyen yıllarda iş yeri, dernek, veya mahalle grubu içinde bulunabilir.

Rol Değişimi: Bugün öğrenci olan biri ileride öğretmen, mühendis, doktor, çalışan, anne, baba veya yönetici olabilir.

Aynı Anda Birden Fazla Rol: Bir çocuk, evde evlat, okulda öğrenci, sınıfta nöbetçi, arkadaş grubunda oyun arkadaşı, müzik kulübünde solist olabilir.

Rolün Gereği: Nöbetçi öğrenci sınıf düzenine yardımcı olur. Takım kaptanı arkadaşlarını adil yönlendirir. Koro üyesi provalara zamanında katılır.

Ataberk Hoca ile Anlatım

Zaman İçinde Değişen Roller ve Gruplar

İnsanlar hayatları boyunca farklı **gruplar** içinde yer alır ve bu gruplarda çeşitli **roller** üstlenir. Aile, okul, sınıf, arkadaş çevresi, spor takımı, sanat kulübü ve akraba çevresi günlük yaşamda yer aldığımız gruplara örnek verilebilir. Bireyin bu gruplardaki görevi ve konumu onun rolünü oluşturur. Bir öğrenci evde evlat, okulda öğrenci, sınıfta nöbetçi, arkadaş çevresinde oyun arkadaşı olabilir.

Bireylerin dâhil olduğu gruplar ve üstlendikleri roller zaman içinde değişebilir. Çocukluk döneminde aile, okul, arkadaş ve oyun grupları daha belirgin; gençlik döneminde spor takımı, sanat kulübü ve sosyal sorumluluk grupları öne çıkabilir. Yetişkinlik döneminde ise iş yeri, mahalle, dernek veya sendika gibi yeni gruplara katılım görülebilir. Bu durum **grup değişimi** ve **rol değişimi** kavramlarıyla açıklanır.

Rollerin bir kısmı doğumla birlikte kazanılır. Evlat, kardeş ve torun olmak **doğuştan gelen rol** örnekleridir. Bazı roller ise kişinin ilgisi, çalışması, başarısı veya seçimi sonucunda ortaya çıkar. Öğrenci, sınıf başkanı, kaptan, kulüp üyesi, solist ve çalışan olmak **sonradan kazanılan rol** örnekleri arasında yer alır. Bir **kişi aynı anda farklı gruplarda farklı roller** üstlenebilir. Bu durum, günlük yaşamda bireyin birden fazla hak ve sorumluluğa sahip olabileceğini gösterir.

Her rol, bireye bazı **haklar** kazandırır ve bazı **sorumluluklar** yükler. Öğrencinin eğitim alma hakkı vardır; dersleri dikkatle dinlemek ve okul kurallarına uymak öğrencinin sorumlulukları arasındadır. Takım kaptanı grubu yönlendirme hakkına sahip olabilir; takımı adil biçimde yönetmek de onun sorumluluğudur. Bu nedenle bireylerin, içinde bulundukları grupları ve üstlendikleri **rollerin gereklerini** bilmesi toplum yaşamında uyum ve düzenin sağlanmasına katkı sağlar.

Sanberk Hoca ile Sanat

Zaman İçinde Değişen
Roller ve Gruplar

Roller Değişir Zamanla

Ailede evlat olur, okulda öğrenci,
Bazen arkadaş olur, bazen takımın oyuncusu.
Hayat ilerledikçe değişir yolun yönü,
Her yeni grup açar insana başka bir kapı.

Kimi rol doğuştandır, kardeşlik gibi,
Kimi emekle gelir, başkanlık gibi.
Haklar yol gösterir, görevler seslenir,
Rolünü bilen kişi sorumlulukla güçlenir.

Bugün sınıfta nöbetçi, yarın işte çalışan,
Bazen komşu, bazen kaptan, bazen yol arkadaşın.
Zaman değişse bile unutulmaz şu sözler:
Rolünü bilen insan, grubuna değer ekler.

Ayberk Hoca ile Anlatan Çizgiler

Zaman İçinde Değişen
Roller ve Gruplar

Erberk Hoca ile Etkinlik

Zaman İçinde Değişen Roller ve Gruplar

1. Aşağıdaki ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

İfadeler	Doğru	Yanlış
a. Bir birey farklı gruplarda farklı roller üstlenebilir.		
b. Gelecekte seçilecek meslek, bireyin dâhil olacağı grupları etkileyebilir.		
c. Evlat ve torun rolleri sonradan kazanılan rollere örnektir.		
d. Roller değiştiğinde hak ve sorumluluklarda da değişiklik olabilir.		
e. Sınıf başkanı olmak doğuştan gelen bir role örnektir.		
f. Bireyin içinde bulunduğu grup, ondan beklenen davranışları etkileyebilir.		

2. Aşağıdaki rol kartlarını uygun sorumluluklarla eşleştiriniz.

Rol Kartı	Sorumluluk
1. Öğrenci	a. Takımı adil biçimde yönlendirmek
2. Takım kaptanı	b. Dersleri dikkatle dinlemek
3. Torun	c. Provalara zamanında katılmak
4. Koro üyesi	d. Büyüklerle saygılı konuşmak
5. Komşu	e. Çevresindeki insanlara saygılı davranmak

Cevaplar:

1 -	2 -	3 -	4 -	5 -
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Berkay Hoca ile Bağlam Soruları

Zaman İçinde Değişen
Roller ve Gruplar

Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları Eren'in Yaşam Kartlarındaki bilgilere göre cevaplayınız.

Eren'in Yaşam Kartları				
Dönem	Dâhil Olduğu Grup	Sahip Olduğu Rol	Hakkı	Sorumluluğu
Çocukluk	Aile	Evlat	Sevgi ve ilgi görme	Aile üyelerine saygılı davranma
Okul Yaşamı	Sınıf	Öğrenci	Eğitim alma	Dersleri dikkatle dinleme
Ortaokul	Basketbol takımı	Kaptan	Takım içinde görüş bildirme	Takımı adil yönlendirme
Gençlik	Müzik kulübü	Koro üyesi	Etkinliklere katılma	Provalara zamanında katılma
Yetişkinlik	İş yeri	Çalışan	Dinlenme ve izin alma	İşlerini zamanında yapma

1. Eren'in yaşam kartlarına göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Eren farklı dönemlerde farklı grup ve rollere sahiptir.
- B) Eren'in okul yaşamındaki sorumluluğu aile grubuyla ilgilidir.
- C) Eren'in koro üyeliği doğuştan gelen bir roldür.
- D) Eren'in iş yerindeki rolü çocukluk dönemiyle ilişkilidir.

2. Tabloda Eren'in doğuştan sahip olduğu role örnek olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilebilir?

- A) Kaptan
- B) Evlat
- C) Koro üyesi
- D) Çalışan

3. Eren'in basketbol takımında kaptan olması ona aşağıdaki sorumluluktan hangisini kazandırmıştır?

- A) Dersleri dikkatle dinleme
- B) Provalara zamanında katılma
- C) Takımı adil yönlendirme
- D) İşlerini zamanında yapma

4. Eren'in yetişkinlik döneminde iş yeri grubunda çalışan rolüne sahip olması aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ilişkilidir?

- A) Rol değişimi
- B) Doğal çevre
- C) Kültürel miras
- D) Yer şekilleri

5. Aşağıdaki grup-rol eşleştirmelerinden hangisi yaşam kartlarına uygundur?

- A) Sınıf - Öğrenci
- B) Aile - Kaptan
- C) İş yeri - Koro üyesi
- D) Basketbol takımı - Çalışan